

tanításában fel lehet használni s éppen ezért ajánljuk ezen a helyen is a földrajztanárok figyelmébe.

Az újabbskori kutatások egyre jobban rávilágítottak a föld és az ember kölcsönhatására. Másrészt meg a nemzet sorsán javítani akarás azt mutatja, hogy a multon kívül a jelen állapotok ismerete is elengedhetetlen. Ez a kettes körülmény élénk mozgalmat teremtett a föld- és néprajz körében s a két tudományt közelebb hozta egymáshoz. Ilyen irányú törekvés jellemzi a kállói gimnázium két tanárának fáradozását is. Vezérszószerűen sorra veszik, hogy a Nyírség népének szellemi és anyagi életnyilvánulásában mi az, amit érdemes lenne külön, részleges kutatás tárgyává tenni. Munkájukhoz a pedagógusvilág segítségével kívül a tanulóifjúságot is igénybe óhajtják venni. A munkaközösségnek tehát figyelemreméltó neme s ezért megérdemli, hogy figyelemmel kísérjük.

Mindenfokú kezdő földrajztanításban fontos a kiindulás. A tárgyunk módszertanával foglalkozók ma már egyetértenek abban, hogy csak a szülőföld tanításával kezdődhetik az oktatás. Az esztergomi ferencrendi gimnázium tanára kis tanulmányában azt mutatja be, hogy ezt miért és hogyan teszi. Megérdemli, hogy sorait minél többen olvassák s működő helyükön a kívánalmaknak megfelelő változtatással megvalósítsák. *Karl János.*

Csighy Sándor: A szabadságharc előtti kor pedagógiai törekvései. Bp. 1936.

8-r., 97 l. (A Magyar Királyi Tisza István-Tudományegyetem Pedagógiai Szemináriuma és Pszichológiai Intézete kiadásában.)

A XIX. század második negyede a magyar nevelésügyi irodalom első virágkorának nevezhető. Meglepően gazdag eszmékben és javaslatokban, s a fölvetett kérdések közül nem egy ma is időszerű, sőt máig is megoldatlan még. E korszaknak a folyóiratokban, hírlapokban megjelent termékeit nagy szorgalommal átvárolta a fenti dolgozat szerzője, s ez alig ismert cikkek napfényre tárásával hasznos és érdemes munkát végzett. A kor pedagógiai íróit irányok szerint csoportosítja (pestalozziánusok, a neohumanizmus, a realizmus hívei, Kant követői); ez osztályozást azonban teljes következetességgel végrehajtani természetesen nem lehet. Minthogy az értekezés voltaképpen nézeteket ismertet, jobb lett volna a címben „eszmékről“ vagy hasonlóról szólni törekvések helyett, s a „szabadságharc előtti kor“ megjelölést is pontosabb időmeghatározással fölcserélni. Hálás elismeréssel kell megemlékeznünk *Mitrovics Gyula* professzorról, a debreceni tudományegyetemi pedagógiai szeminárium neves vezetőjéről, amiért tanítványai figyelmét a magyar mult felé irányította. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a magyar tudományosság egyik legfontosabb feladatának mindenkor a hazai értékek számontartásának és értékesítésének kell lennie, mert nemzeti tudománytörténeti öntudat kialakítása nélkül igazi munkafolytonosság és céltudatos haladás el nem képzelhető. Csighy dolgozatában egyébként *Imre Sándor* magvető munkásságának hatását láthatjuk, mint erre bevezetésében a szerző maga ráutal. Az értekezés a magyar neveléstörténeti irodalom kellő ismeretéről tanúskodik; e tekin-

tetben, *Imre Sándor* mellett, a magyar neveléstudomány mesterének, *Findáczy Ernőnek* idevágó művei, valamint *Kornis Gyula* nagyszabású művelődésszeme-történeti munkája voltak a szerző főirányítói. Kívánatos volna, hogy hasonló tárgyú dolgozatok minél sűrűbben kövessék egymást, mert a magyar iskola-ügy és nevelői gondolkodás multjának történetében még sok az érdemes és értékes feltárnivaló.

Hajdu János.

Dr. Gáspár Pál: Éljen a vakáció! Bp. 1936. Held János könyvnyomdája. (K. 8-r., 92 l.)

Sok igazság rejlik abban a régi mondásban, hogy gyermekek és ifjak számára nehezebb írni, mint felnőttek számára. Valóban kevesen tudják eltalálni azt a hangot, amely előtt megnyílik a felnövekvő és serdülő ifjú ember szíve. A címben írt könyvecske szerzője — a Rákóczi-Kollégium igazgatója — e kevés tollforgató közé tartozik. Tanácsokat ad a vakációra gimnazista diákjainak, hogyan töltsék okosan az arany szabadság napjait, mit tegyenek, mitől óvakodjanak. Csupa jóra, szépre, nemesre tanítja őket, de nem komor arccal, nem nehézkes, hosszú, fárasztó, unalmas fejtegetésekben, hanem elevenen megírt, változatos, érdekes apró fejezetekben. A *Te Deummal* kezdi s a *Veni Sanctével* végzi, közben pedig megmagyarázza fiainak, mi a vakáció, hogyan kell élniök az osztályrészükül jutott szabadsággal, milyen veszedelmek leselkednek rájuk, milyen a rossz vakáció, mivel tölthetik el jól a nagyszünetnek két hónapját a fiúk, mivel a leányok. Életrevaló tanácsokat, talpraesett megjegyzéseket, emelkedett szellemű elmélkedéseket olvashat a gyermek és az ifjú ebben a könyvben a barátságáról, az olvasásról, a testgyakorlásról, a vallásosságról, az utazásról stb. A szerző nemcsak hogy értékes művel gyarapította a magyar ifjúsági irodalmat, hanem jót is tett az ifjúsággal, hogy megírta ezt a kis könyvet. Kívánjuk, hogy művecskéjének évről-évre nagy keletje legyen a vakációra induló diáksereg körében.

N. J. B.

1. **Richard Seyfert—Hans Kempen: Lernbilder zur Arbeitskunde.** Ernst Wunderlich. Leipzig, 1936. 49 szöveges táblarajzlappal. Ara 4 márka.
2. **Arno Gürtler: Faustskizzen für den naturkundlichen Unterricht.** III. Heft. Zeichenstoff zur Menschenkunde und Gesundheitslehre. Ernst Wunderlich. Leipzig, 1936. 37 szöveges vázlatrajzlappal. Ara 2 márka 60 pfennig.

Dittes szerint a rajz mindig annak éles megrögzítésére szolgál, amit a tanulónak elsősorban észre kell vennie, és a rajz gyakran egyetlen eszköze a tananyag szemléltetésének. A kiadó cég évek óta ennek szellemében buzgólkodik, a szemléltető oktatásnak szinte valamennyi tantárgyban való meghonosítása érdekében. A rajzolásban és az illető szaktárgyban egyaránt járatos munkatársak közreműködésével egy egészen sajátos módszert valósított meg: rövid, jellegzetes magyarázó szöveg, helyenként útbaigazítások, tanácsok kíséretében mutatja be a tananyagot lehetőleg egyszerű és a mindenkori lényegét ábrázoló vázlatrajzokban (*Lernbilder, Faustskizzen*). Megannyi egyszerűsített, feketével fehér lapra vetített *Orbis pictus*, amely a tárgyak szemléletéből kiindulva, a